

LUN YU: les analectes de Confuci

Kong Fu Zi (o el "mestre Kong", s.V a.C.), era un funcionari d'origen modest, molt estudiós. Estava convençut que, segles enrere, sota el govern dels reis Zhou Occidentals (en referència a la zona occidental de la Xina), regnava l'ordre i la prosperitat perquè aquells reis posaven en pràctica la Via del Cel, el camí del Tao.

El Tao –pensava el mestre- tornaria a fluir correctament si la cadena jeràrquica no s'interrompia: si el governant obeïa al Cel, si els súbdits obeïen als governants, les dones als seus marits, els fills als seus pares... Calia, però, recordar que el bé i la veritat –el Tao- només podien estar presents en aquesta cadena si els éssers humans eren veritablement humans. És a dir, si posseïen *rén*, "humanitat" (en xinès).

L'adquisició de *rén* era doncs la principal responsabilitat dels éssers humans. Per a tenir (o ser) *rén* cal estimar als altres, ser bondadós, ser una persona justa, equitativa, sense prejudicis, lleial, sincera, respectuosa amb sí mateix i amb els altres, responsable, actuant amb la mira dirigida cap el bé públic, no cap el propi profit.

Tal com anaven les coses, era evident que no bastava néixer noble per actuar amb noblesa. Confuci va comprendre la importància de l'educació i s'hi va abocar totalment, ensenyant a tots, no només als fills dels rics –com era normal en aquells temps-. Qualsevol que volgués aprendre trobava en ell un mestre disposat.

Els seus deixebles van recollir les respostes a les preguntes que li plantejaven. El llibre duu per títol *Lun Yu* ("discussions i proverbis", traduït també per *Analectes*).

Què és la “qualitat humana”, allò que ens fa veritablement humans, la “humanitat”? ¿Com es pot desenvolupar?, què ens cal?

En parlarem, en contacte amb el pensament de Confuci.

–Una selecció d’aforismes–

I, 1.- El Mestre digué: “Aprendre i en cada ocasió practicar allò que s’ha après: ¿que no és un goig, això? Tenir algun amic vingut de contrades llunyanes: ¿que no és un plaer, això? Ser ignorat dels homes i no indignar-se’n: que no és ser noble, això?”

I, 3.- Les paraules afalagadores no són mostra de *rén*.¹

I, 4.- El mestre Zeng digué: “Cada dia m’examino de tres coses. En planejar algun afer per compte d’altri, ¿he deixat de ser lleial? En el tracte amb els amics, ¿he deixat de ser fidel? El que m’ha estat transmès, ¿he deixat de practicar-ho?”

I, 5.- Per a governar, treballa amb atenció reverent, sigues sincer, gasta amb cura i estima als altres.

¹ A-H. Suárez tradueix *rén* per “humanitat”, A. Prevosti per “solidaritat”. Preferim deixar *rén*.

I, 16.- El Mestre digué: “no m’afligeix que els homes no em coneguin. El que m’afligiria és no conèixer els homes.”

II, 1.- El Mestre digué: “exercir el govern mitjançant la virtut és comparable a l’estrella polar, que s’està al seu setial i la multitud dels astres li fa reverència.

II, 11.- El Mestre digué: “reanimar les coses d’abans i conèixer les noves, això et fa capaç d’esdevenir mestre.”

II, 15.- El Mestre digué: “estudiar sense pensar és enganyós. Pensar sense estudiar, és perillós.”

II, 17.- El Mestre digué: “saber que saps allò que saps, i reconèixer que no saps el que no saps: això sí que és saber.”

IV, 1.- El Mestre digué: “Habitar on hi ha *ren* és preciós. Qui tria no residir en *ren*, com ha d’aconseguir saviesa?

IV, 4.- El Mestre digué: “Qui aspira a *ren*, no odia.”

IV, 5.- El Mestre digué: “Riquesa i honors: això és el que els humans desitgen. Si no els aconsegueixes per la Via, no t’hi instal·lis. Pobresa i humilitat: això és el que els humans odien. Si no és que ho aconsegueixes per la Via, no les abandonis. L’home *noble* que abandona *ren*, ¿com pot merèixer aquest nom? El *noble* no s’aparta de *ren* ni en el temps d’acabar un àpat, ni en les cuites ni en l’adversitat.

IV, 8.- El Mestre digué: “Qui al matí ha copsat la Via, al vespre ja pot morir [content].

IV, 12.- El Mestre digué: “Qui actua en funció dels seus propis interessos provocarà moltes hostilitats.”

IV, 15.- El Mestre digué: “¡Oh, Shen! Un únic principi recorre la meua Via”. Mestre Zeng digué: “així és”. Quan el Mestre va sortir, els deixebles preguntaren: “a què es referia?” Mestre Zeng digué: “la Via del Mestre es redueix a *lleialtat* i *benvolença*². Això és tot.”

IV, 16.- El Mestre digué: “El *noble* és entès en justícia. L’home *menut*³ és entès en guanyos.

IV, 21.- El Mestre digué: “No es pot ignorar l’edat dels pares. D’una banda per tal d’alegrarse’n. De l’altra banda, per tal d’inquietar-se.”

IV, 23.- El Mestre digué: “Pocs són els que fallen essent austers.”

V, 12.- Zigong digué: “Allò que no desitjo que em facin a mi, tampoc ho desitjo jo pels altres”. El Mestre digué: “Çi! Encara no arribes a això!”

² vegeu l’analecta XV,23 al final d’aquesta tria

³ “Noble” i “menut”: superior i inferior, A-H. Suárez fa servir “hidalgo” i “vasallo”

VI, 28.- El Mestre digué: “*Rén* es desenvolupa en tu si tens en compte que es desenvolupi en altri. Pren-te a tu mateix com a exemple del que cal fer vers els altres.”

VII, 2.- El Mestre digué: “Gravar silenciosament en el meu pensament, aprendre sense tenir-ne mai prou, ensenyar sense defallir, això és el que posseeixo.”

VII, 4.- En els moments d'esbarjo, el mestre era afable i somrient.

VII, 7.- El Mestre digué: “A aquell que a vingut fins a mi espontàniament, mai li he negat l'ensenyament, encara que no m'hagi ofert més que un bocí de carn seca.”

VII, 11.- El Mestre digué: “Si la riquesa fos prou important i digna com per a dedicar-hi el que fos, faria qualsevol ofici. Però com que no és així, faig allò que em sembla que val la pena fer.”

VII, 15.- El Mestre digué: “Menjar mill barat, beure aigua fresca i usar el braç com a coixí també pot ser motiu de plaer. En canvi, la riquesa i els honors, si són injustos, són per mi com núvols fugissers.

VII, 19.- El Mestre digué: “No he nascut pas amb saviesa. La saviesa la busco en els antics que tant admiro.”

VII, 26.- El mestre pescava amb ham, no pas amb xarxa. Quan caçava, les fletxes no les disparava als nius.

VII, 28.- Els deixebles el van mirar malament un dia que es va entretenir entrevistant-se amb una criatura. "Per què aquesta desconfiança?" -els va preguntar- "Celebreu el fet que hagi vingut fins aquí."

VII, 29.- El Mestre digué: “Penseu que *rén* és inaccessible? Només cal que ho desitgi per a poder-ho assolir.”

(li agradava molt la música, sentir cantar (VII, 13; VII, 31. Hi ha diverses analectes fent referència a la música i a la poesia)

VII, 33.- El Mestre digué: “Com podria pretendre dir que ja sóc humà? Tot el que us puc dir és que ho intento amb tot l'interès i que ensenyo als altres sense defallir, això és tot.”

VII, 36.- El Mestre digué: “El *noble* és serè i tranquil. L'home *menut* sempre està inquiet i murmurant.”

IX, 4.- Hi havia quatre coses que al mestre li mancaven: l'arbitrarietat, les idees categòriques, la contumàcia, la petulància.

X, 8.- (...) Quan menjava, no enraonava; tampoc quan jeia. Encara que per menjar no tingués altra cosa que arròs bast o sopa de verdura, no deixava de fer abans l'ofrena als avantpassats amb reverència.

X, 13.- Quan el sobirà li enviava com a present algun menjar preparat, abans el provava. Quan li enviava carn crua, abans de presentar-la als avantpassats la feia cuinar. I si li enviava un animal viu, el criava.

X, 16.- Quan mor un amic sense família que se'n faci càrrec, diu: "Enterreu-lo a càrrec meu."

XI, 11.- Ji Lu va preguntar al Mestre sobre la manera de servir als esperits. El Mestre respongué: "si no s'és capaç de servir a les persones, com es poden servir els esperits?" Aleshores Ji lu digué: "us puc preguntar sobre la mort?" El Mestre respongué: "no coneixent encara la vida, com volem saber res de la mort?"

XII, 2.- Ran Yong va preguntar sobre *ré*n. El Mestre va dir: "sempre que surtis de casa comporta't com si es tractés de rebre un convidat molt important. Tracta les persones de la manera com es presenta un gran ritual d'ofrena. Allò que no desitgis per a tu no ho facis als altres. No deixis que el ressentiment entri en els assumptes públics, ni tampoc en els privats." Ran Yong digué: "Encara que jo no sóc llest, permeteu que posi en pràctica aquesta dita."

XII, 3.- Sima Niu li va preguntar sobre *ré*n. El Mestre va respondre: "per *ré*n poques paraules." Sima Niu insistia: "en això consisteix *ré*n, en parlar poc?" El Mestre digué: "És que és possible parlar a la lleugera d'allò que tan difícilment s'arriba a practicar?"

XV, 23.- Zigong va preguntar: "Hi ha alguna paraula capaç d'orientar els actes de tota una vida?" El Mestre digué: "Potser 'benevolència', és a dir: el que no desitgis per a tu, no ho imposis als altres."

Tria a partir de:

Confucio (Maestro Kong). Lun Yu: reflexiones y enseñanzas. –traducción, introducción y notas: Anne-H. Suárez-. Barcelona, Kairós, 2002. 194 p.

Confuci. Analectes. –edició i traducció: Antoni Prevosti Monclús. Ed. bilingüe-. Barcelona, Fragmenta, 2007. 348 p.